

PROVENCE 2004

Martin Rybák

Provence

2004

Copyright © M. Rybák 2004, 2008

Veškeré kopírování a šíření tohoto spisku je dovoleno na základě výslovného písemného povolení Ministerstva promyšlených informací Republiky Vesele, které bude uděleno pouze po doručení kolku rázu útočného a pod podmínkou, že bude zisk spravedlivě předán autorovi. Neoprávněné kopírování, vytrhování z kontextu, napodobování, persiflaže všeho druhu, zesměšňování a kritizování bude postihováno ve shodě se zákony Republiky Vesele do hrdel a statků.

Úvod

Říká se, že dřevo zahřeje třikrát: poprvé při kácení, podruhé při řezání a štípání a nakonec v kamnech. S cestováním se to má podobně, pokud si ovšem nezaplatíte last minute zájezd s cestovkou,. První a nejpříjemnější chvíle jsou přípravy, plánování, rozhodování, vybírání cílů a vyhledávání míst. Se samotnou cestou je to trochu složitější. Vše se může skvěle vydařit, ale také mohou přijít potíže - znáte jistě ty zákony profesora Murphyho. Naštěstí většina cestovatelů (nejsme přece žádní turisté, že!) se v pořádku vrátí a může začít závěrečná fáze, jejíž délka je omezena

pouze paměť cestovatele a ochotou jeho okolí poslouchat, jak si kde užíval a jak skvělé všechno bylo. Tato etapa se úspěšně završí teprve poté, až ukáže všem stovky fotek (a až cestovatel zjistí, že už si nepamatuje, co na obrázcích vlastně je). Ani v našem případě to neprobíhalo jinak. Jen ty nehody se nám kupodivu vyhýbaly, z čehož podle zákonů pana profesora M. vyplývá, že nějaká strašlivá katastrofa se na nás teprve chystá.

Takže - proč právě Provence? To by mohlo být na dlouhé povídání. Že cílem bude cesta na jih bylo nějak předem dáno, jen bylo nutno se rozhodnout mezi slunnou Francií a neméně slunnou Itálií. Ve Francii mě lákala Provence, v Itálii zase Toskánsko. Italskou renesanci obdivuji a vidět všechna ta známá díla lákalo, ale nakonec Francie zvítězila. Toskánsko je lepší navštívit na jaře, ale především - už od mládí pro mě Francie představovala kouzelnou zemi bohémských malířů a básníků, šlechtných a neohrožených mušketýrů, hrdinů Julese Verna, Zvonokosů, Aznavoura, Brela, Edit Piaf a také skvělých filmů ze šedesátých a sedmdesátých let. A to nepočítám rozmanitost a proslulost francouzské kuchyně, francouzských sýrů a vín. K tomu si přidejte knihy pana Horníčka o Provence, cypřiše Vincenta Gogha a touhu zjistit, zda skutečně existuje něco jako francouzský duch čili esprit.

Když jsem Zuzce navrhl jako cíl Provence, řekla jen "Ano, ano!". Namlouvám si, že její radostný souhlas vyplýval z její důvěry v neomylnost mého rozhodnutí nebo dokonce snad z její poslušnosti (ale to jen na malý okamžik, tomu jistě nevěříte ani vy, ani já). V hloubi duše se však bojím, že v tu chvíli věděla o krásách Provence víc, než by jeden čekal. Taky je možné a dokonce pravděpodobné, že jen chtěla nechat odpovědnost na mně.

Vyslovení kouzelného slova Provence znamenalo začátek naší cesty. Neboť cesta nezačíná vykročením, ale úmyslem vydat se na cestu. Teď bylo třeba vyřešit důležitou otázku, a to s kým. Zuzka byla jasná, ale chtělo to ještě někoho. Chcete-li si na cestě užívat spousty legrace, vyhněte se cestování jen se ženou. Neboť k legraci je zapotřebí vtipu a ten vyžaduje jasnou mysl a soustředění. Když cestujete s mladou krásnou milenkou, váš rozum je zastřen láskou, žárlivostí a obavami, abyste nevypadli z role šarmantního pána. Když jedete se zákonnou polovičkou, musíte se starat a myslet na spoustu jiných věcí a nějaká legrace vás ani nenapadne. Netvrdím, že byste se nemohli dobře bavit a užívat si, to rozhodně ne. Ale s tou nebo onou to žádná sranda nebude.

Všimněte si, že v každém slušném cestopise spolu cestují vždy tři muži – tak třeba tři králové, muži ve člunubyli rovněž tři, a co třeba Cesta do Měsíce (po níž se Apollo už jen opičilo). Ne že by to ve třech byla legrace vždy, ale ve dvou to není legrace téměř nikdy. Chechtali se snad Vinnetou s Old Shatterhandem? Nejméně srandy ovšem je, když cestujete sám. Na druhé straně je samota, byť i krátká, povznášejíci a duši léčící. Nikdo vás nehoní, do ničeho nekecá a neruší vás v myšlenkách na věci vyšší a vznešené. Poustevníci na to přišli už dávno. Avšak žádný z mých kamarádů se k nám nechtěl přidat, a odmítl i Alešek. Snad jsme pro něho moc staří nebo (ale to si jen namlouvám) měl fakt moc učení. V každém případě nevěděl, o co přichází ani jakému stresu nás vystavuje. Neboť jeho optimismus je uklidňující.

Už při prvním nahlédnutí do bedekrů jsem zjistil, že míst, která stojí za pozornost, je v Provence tolik, že nějaké velké plánování nemá valný smysl. Postačí jet, dívat se kolem sebe a nasávat dojmy. Tento odhad se nakonec ukázal jako velmi rozumný. Při omezené délce naší dovolené a kondici by se všechno stihnout stejně nedalo. Základní cestovní strategie byla prostá: nespěchat a nehonit se, každý den ochutnat v klidu kus sýra, nasávat genia loci a k tomu láhev vína.

Start!

Po dlouhém připravování a balení (jak mohou být ženy tak nepraktické!) konečně vyrážíme. Cesta začíná překvapivě dobře - vyjet s pouhým půlhodinovým zpožděním se nám ještě nikdy nepodařilo. Jedeme přes deštivé Rakousko známou trasou na Salcburk a pak dál na Mnichov. Počasí nijaké, dálnice nudná a jediné zpestření představují časté zácpy. Zuzka se nás pokouší naučit trochu francouzsky, ale naprosto marně, asi má špatnou příručku. Zvládám si zapamatovat jen pár číslovky, a i ty pouze proto, že se jimi označují základní šermířské kryty, které jsem se kdysi jako malý žáček dva roky velmi neúspěšně pokoušel naučit.

Průjezd Mnichovem je nezvykle plynulý, Zuzka zatím

naviguje velmi zdatně. Odbočujeme na Bodamské jezero a kolem něj na Freiburg, zde někde hodláme přespát. Poprchává a válející se mlhy ve Schwarzwaltu odpovídají romantickým představám. Při hledání hotelu ovšem moc vhodné nejsou. Je po sezóně a na hlavní silnici kupodivu nikdo žádné Zimmer frei nenabízí. Ze zoufalství za tmy odbočujeme naslepo do jakési dědinky. Titisee, jak se vesnička jmenuje, je sice pensionů a hotelů plná, ale vše vypadá poněkud opuštěně. Naštěstí přestalo alespoň pršet. V prvním pensionu, kde nesměle zvoním, mě neurvalý stařík odbyl s tím, že on bude zítra vyspávat a v sobotu není na hosty zvědavý.

Po dalších dvou marných pokusech a objetí celého Titisee jsme zase tam, kde jsme začali. Naštěstí nalézáme nocleh v domku hned vedle toho neurvalce u nad očekávání příjemné paní. Osobně mám tenhle druh německých rodinných pensií velmi rád, ale nejsem nadšen, když v nich spí Zuzka. Nemohu se zbavit dojmu, že by taky chtěla doma tak velkou koupelnu s červenými a bílými osuškami, tak lesklé kachličky a tak příjemnou postel a taky tak velkou televizi a - že budu muset asi doma vymalovat (a taky že jo!).

Ráno nám paní nabídla skvělou snídani, po níž hned balíme a směřujeme přes Mulhouse do toužené Provence. Že jsme už ve Francii zjišťujeme až podle policajtů, resp. jejich esšálek připomínajících čepic, a taky podle mýta na dálnici, které musíme zaplatit hned za hranicemi. Po dálnici pokračujeme až do Besanconu. Zde sjíždíme na obyčejnou silnici do Poligny a jedeme na Lyon. Konečně vidíme Francii. Krajina Francké Jury je docela milá a cesta dlouhými stinnými alejemi platanů příjemně ubíhá. Je právě čas vinobraní a nám začíná dovolená.. Už je po poledni, dáváme si řízek a

pozorujeme rodiny sklízějící úrodu hroznů. I oni si dávají pauzu – u stolů na vinici s bílým ubrusem, nezbytnými košíky a lahvinkami. Vypadají náramně spokojeně, 2004 bude asi moc dobrý ročník.

Před Lyonem najíždíme opět na dálnici a pokračujeme rychle na Montelimar k cíli dnešního dne, kaňonu l'Ardeche. Za tmy jsme v St. Martin, vesnička poblíž kaňonu. Najít vhodný pension se nedaří, nakonec spíme v malém hotelu, docela pohodlném a stylovém. Po večeři připravené ještě z brněnských zdrojů naplňujeme základní strategický záměr této dovolené - víno a sýry. První den ve Francii končí láhví Beaujolais 2002 s krásnou jiskrou a příjemným aróma malin a černého rybízu. K tomu dva druhy kozího sýra. První šedě plesnivý, mohutně smrdutý, ovšem vynikající chuti. Druhý spíše syrečkovité konzistence i vzhledu, ale vůně i chutí úplně jiný. Začíná to pěkně...

Gorges de l'Ardeche

Ráno se budíme ještě za tmy, proti Brnu je to tady nějaké posunuté. Je nutno likvidovat zásoby jídla a proto snídáme z vlastního a vyrážíme ke kaňonu l'Ardeche, známého hlavně skalním mostem Pont l'Arc. Po silnici kroutící se nad kaňonem se motají motorkáři a cyklisté. Zastavujeme na každé vyhlídce a kocháme se pohledy do hloubky. Kaňon je vyhlouben v náhorní planině, docela rovné, jak se nám zdá, a porostlé lesy či spíše křovinami. Říčka tekoucí kaňonem nám moc divoká nepřipadá a asi ani není, když ji na kánoích sjíždějí i začátečníci.

Zajíždíme do Vallon-Pont-du'Arc, malého městečka na začátku kaňonu a východiska všech projížděk na kánoích. Teď tu naštěstí turisté téměř nejsou, ale podle stohů lodí na břehu zde v sezoně musí být nedýchatelno. Také většina restaurací je zavřená (je neděle), kupujeme si tedy alespoň croissanty a hrozny.

Procházíme se spoustou malebných zákoutí a uliček a taky bleším trhem. Pokud potřebujete razidlo na lístky do vlaku, barograf, přenosný záchod, hoblík

macek nebo hadrovou pannu, tak tady to vše koupíte. Je tu také jeden Frantík, prodávající kozí sýr. Prohlížím si ho opatrně po větru. Vypadá, že s kozami i spává, ale sýry má docela lákavé. Nakoupit u něj mi však není dovoleno - a po náhodném závanu větru mým směrem rychle chápu proč. Už v této vesnici narážíme na pěkné starobylé domky s malebnými okénky a dveřmi, kterých se nemůžeme nabažit a fotíme je celý zbytek dovolené.

Pont du 'Arc

Procházka je ke kaňonu je docela únavná, odolávat lákání občůdků s místními voňavými kulinářskými i kosmetickými specialitami vyžaduje pevnou vůli hlavně u Zuzky.

Raději jdeme s croissanty a hrozny na plage čili pláž ke hlavní zdejší atrakci - mohutnému Pont du 'Arc. Turistů jako my je tu jen pár, zato tu piknikuje dost francouzských rodinek s dětmi, rozmazlenými ještě víc než u nás.

Ani Pont du 'Arc nevznikl jen tak sám od sebe. Jak už to bývá zvykem, má jej na svědomí čert. Čerti, jak vidno, byli velmi pracovití. Nebyli nijak oslnivě chytří, neboť vždy drželi slovo a co slíbili, také udělali – což český člověk dnes nějak těžko chápe.

Po obědě vyrážíme dál, přes Bagnols do Beaucaire a Tarasconu. Znamý Pont du Garde mjíme – chtěli bychom se tu stavít na zpáteční cestě. I Tarascon, proslulý literárním hrdinou Tartarinem vypadá hodně zajímavě a přímo si říká o zastávku, ale rádi bychom dojeli dál a tak jej neradi opouš-

tíme. V S. Remy, kde zase jsou proslulé římské ruiny, je dnes pouť a vesnička je plná hostů, kolotočů a příslušných atrakcí. Jen Vietnamci nám tu chybějí.

Staré ruiny nás nezajímají a tak rychle pryč. Přejíždíme nevýrazné sedlo a najednou jsme v docela jiném světě - v Alpičkách čili Alpillles. Projíždíme bez zastávky les Baux, vyhlášenou a všemi bedekry doporučovanou skalní pevnost na kopci, dnes v neděli plnou turistů. Na výlet sem se vydáme zítra, teď je nutno především najít nocleh.

Výběr není moc velký a ani my neumíme francouzské pensiony hledat. Není to správné turistické místo, všechny zájezdy sem jen zajedou a hned zase odjedou. Žádné Zimmer frei jako v Rakousku tu nejsou, ani srozumitelnější obrázky postýlek. Hned u první cedulky oznamující pension proto raději odbočujeme a po pár set metrech kodrcání po prašné cestě, když už přestáváme doufat, že by tu něco mohlo být, nacházíme starou vilu v nádherné zahradě. Je to tu je dost drahé, ale zahrada rozhodla a tak zůstáváme.

Jsme v celém domě sami jen s dcerou majitelky, která sice evidentně anglicky umí, ale jako pravá Francouzka se s cizinci jinak než francouzsky nebaví. Naštěstí její matka je anglicky hovornější. Chvíli se ještě v podvečerním slunci procházíme po zahradě a obdivujeme stromy, z nichž mnohé nedokážeme ani pojmenovat. Třeba tohle cosi by mohlo být smrk, ovšem to by musely smrku růst šišky nahoru, takže tedy jedle, ale s borovými jehlicemi? Hlavně, že krásně voní do noci.

K večeři, podávané Zuzkou na terase pod pergolou, z níž visí jakési lusky v girlandách spolu s fialovými květy, máme Bordeaux 2002, které jsem koupil cestou. Tmavě rudé, velmi suché a chutná mně mnohem více, než včerejší příliš lehké Beaujolais. Pokud se sýra týká, zde se stala chyba: v neděli mají frantíci všude zavřeno. Musely to zachraňovat Sedlčany - hermelín a vltavín také nebyly špatné.

Les Baux

Ráno začíná deštěm, naštěstí se vyjasňuje. Snídaně je příjemným překvapením. Paní domu ji servíruje na zahradě u velkého kamenného stolu, na stole máme asi pět druhů malých croissantků, několik různých chlebů a bagetu. Káva je ve stříbrné konvici a šest marmelád, každá jiná, v malých mističkách. Meruňkovou, gdoulovou, jahodovou a fíkovou dokážeme rozeznat, ale ringlovou a rebarborovou ne. K tomu džus z čerstvých pomerančů. Prostírání i porcelán v harmonických barvách, k tomu tlu-

mená Mozartova hudba, jejíž partitura je pro dokonalou iluzi rozložena na pianu. Dnes snídáme dlouho.

Po snídani vytahujeme kola a vyrážíme do Les Baux. Je pondělí a turistů je méně než včera, přesto stále hodně Vesnice či spíše pevnost je jednou velkou atrakcí, plná stylových krámků a hospůdek, které kupodivu příliš neruší, naopak sem docela zapadají. Zatímco Zuzka bloumá po uličkách, já nacházím na radnici zajímavé moderní sochy a taky zajímavou expozici o dějinách otroctví (téma, které se české kotlině vyhlo, ale stejně nevím, proč je výstava zrovna tady - a všechny popisky jsou přirozeně jen francouzsky). Z hradeb jsou na jedné straně vidět bizarní pískovcové skály, na opačné je výhled na Alpičky - Alpilles.

Po obědě na hradbách s pěknými průhledy do údolí sjíždíme na kole do Maussane po těch nejmenších silničkách, co jsou v mapě. Jasný cíl nemáme, jen se tak projet po tom sezení v autě a vstřebávat dojmy. Krajina je tu zvláštní, i i na mapě vypadá nějak divně – nic tu není, jen něco jako bažina. Je tu dost vody, roste zde rákos a na loukách jsou meliorační strouhy. To však platí jen pro pravou stranu silnice, na druhé straně jsou suché houštiny starých olivovníků a všelijakých dalších trnovníků, zem je vyprahlá a plná kamení. Silnička nás nakonec vede k vápencovým skalám s věžemi - Tours de Castillon, praví mapa. Vylézáme na skalnatou špičku, na níž stojí polo-

rozpadlé zbytky strážních věží. Plochou krajinou se táhne holý vápencový hřbet připomínající čínskou zeď. Je odtud výborný výhled na les Alpilles a ve vzdáleném oparu tušíme ještě vyšší hory, snad Mt. Ventoux. Je tu příjemně a Zuzka se opaluje. Vše je úplně vyprahlé, zato kytky tu jsou moc voňavé a Z. jich samozřejmě trhá celou otýpku.

Pokračujeme do Paradou a Fontvieille. Cestou nakupujeme obložené chleby na oběd a víno, bagety a sýry na večer. Obědváme se na podstavci místní sochy svobody, avantgardně ozdobené dámskou vložkou s křídýlky, a pozorujeme zdejší ospalý ruch.

Zpáteční cestu volím zkušeně zkratkou. Vracíme se úzkou silničkou, která se vine nejprve mezi vinicemi, pak stoupá skalami a olivovými háji. Kupodivu, všechny pozemky včetně lesa a skal patří k místnímu chateau Estoublon, jsou za plotem a vůbec to tu vypadá, že zajít do lesa znamená riskovat zastřelení (alespoň takhle chápou nápisy na cedulích na každém rozcestí). Cesta dál stoupá stále se

zužuje a přestože i asfalt nakonec mizí, směr se mi zdá celkem správný. Po dalších pár nervózních kilometrech však cesta překvapivě končí na dvoře lisovny olivového oleje. Dá už jsou jen olivové háje, ale cesta žádná.

Začíná se smrákat a nikde nikdo, jen slyšíme tlumené bouchání. Tu se z jednoho obrovského sudu vysunuje mladík, jehož ochota zjevně převyšuje jeho inteligenci. Ostatně

ani on tak natvrdlé lidi určitě ještě neviděl. Nerozumíme mu ani slovo, on zase nerozumí nám. Přibližně gestikulujeme (oni totiž Francouzi i gestikulují jinak než my) a opakujeme Les Baux. Tomu naštěstí i on porozuměl, přestože už jsme už dávno odložili nepotřebnou angličtinu a mluvíme na něj česky. Neodbytně ukazuje, že nejlepší je se vrátit, ale my se zase tak lehce vzdát nehodláme. Nakonec je jeho trpělivost u konce a aby se nás zbavil, vyráží ve svých obrovských holinkách a kluše s námi na kopec dobrých sto metrů vzdálený. Tam nám ukazuje, jak máme prokličkovat mezi olivovníky. Určitě si radostně oddechl, když se nás zbavil. Doufám, že rozuměl alespoň našemu merci bocu. A já si zase uvědomil, že nějak takhle se musel cítit Livingstone, když se vyptával černochoů, kudy se asi tak dostane k Viktoriiným vodopádům. (Livingstone to měl o hodně těžší, protože ještě ani nevěděl, že se tak mají jmenovat, a černoši už vůbec ne.)

Slunce už mezitím stačilo zapadnout a my se snažíme podle nejasných rad toho dobráka najít cestu domů. Ale, světe div se, trefili jsme to a po nějakých dvou kilometrech mezi olivovníky jsme zase na silnici, dokonce té původní. Jedeme tmavými ztichlými borovými hájky, v nichž jsou ukryté honosné vily. Jedinými známkami života, když je mjíme, je štěkot hlídacích psů. Podle tónu to nejsou žádní mopslíci, ale hafani jak krávy, občas zahlídneme chlapíka v kvádru, pomáhajícího psům hlídat. Ideální místo pro mafiánské schůzky.

Zuzka má pro dnešek cyklistiky plné brejle, naštěstí vyjíždíme mezi skalami, v zapadajícím slunci pěkně růžovými, kousek pod Les Baux. Opět se tak ukázalo, že zkratky umím, jen jsou někdy trochu delší.

Doma jsme za chvíli a než stačím otevřít večerní láhev na oslavu šťastného návratu, je tma. Heurtebise Cotes de Ventoux 2002 je tmavě rudé, s krásným plným buketem, suché a ještě lepší než včerejší burgundské. Sýr máme Roquefort. Je skvělý, vynikající, s naší náhražkou nivou naprosto nesrovnatelný. Zato bageta, kterou jsem celé odpoledne vozil na zádech, nějak ztuhla. Večer jsou poprvé vidět hvězdy a v zahradě mezi vonícími stromy začíná být chladno. Překvapivá věc, vždy jsem si cypřiše a pinie spojoval s vedry a vrzáním cikád. Zítra by mohlo být pěkně.

Na Ri- vieru!

Ráno je jasné a chladné. Dnes se přesunujeme dál, a tak ještě před snídaní v ranním chladu zase rozkládám kola a cpu je - teď už vyzkoušeným postupem - do našeho malého auta. Měl jsem si vzít nosič.

Hospodář také nezahálí a jede nám k pekařovi pro čerstvé bagety. Snídaně opět nemá chybu. Paní domácí vyměnila ubrus a s ním nádobí a dokonce i příbory, neboť včerejší okrově oranžovou dnes nahradila bledě modrá. Kromě baget a šesti marmelád je ještě veliká buchta (moc dobrá!). Nikam nespěcháme a ještě chvíli si prohlížíme zahradu, teprve pak se loučíme a vyrážíme dál.

Dnes chceme dojet k moři. Z. naviguje po vedlejších silnicích, jež jsou dobré a jízda po nich je mnohem zajímavější než po dálnici. Paradou, Maussane, Mouries, Eygnieres, Salon de Provence. Škoda, že se tu nemůžeme zdržet, městečka jsou moc pěkná a lákají k procházce, ale na delší prohlídky není čas.

V Aix dochází k malé krizi navigace - teprve napotřetí se daří trefit do správného směru, ovšem za cenu italské finty (naštěstí to pro Francouze nebylo moc velké překvapení a zabrzdili včas). Ostatně, i oni, co se řízení týká, jsou velcí umělci, jak vzápětí prokazuje jeden mladík na motorce, který se pokouší projet nepatrnou skulinou mezi námi a vedlejším mercedesem. Už to skoro má, ale zapomněl, že veze širokou krabici a moc se diví, že nás nějak nemůže předjet, ať přidává plyn sebe víc. Naštěstí to naše zrcátka vydržela.

Cestou na jih se krajina stále mění. Oliv ubývá a naopak vinic je víc a víc – to je velmi dobré znamení. V říjnu je stále ještě příjemné teplo a už žádné vedro. Jak se blížíme k moři, je kopce stále hornatější a vesničky stísněnější a namačkanější ve stráních. Borové a piniové háje, které vystřídaly olivy, vypadají nějak zdevastované. Uvědomujeme si, že to jsou pozůstatky lesních požárů, v těchto krajích časté.

Jelikož Zuzka trvá na tom, že moře vidět musí, najíždíme před Toulonem na dálnici a projíždíme tímto městem s velkými loděnicemi dále na Hyeres a odtud na le Lavandou, na ty pravé Plage de la

Riviere. Naštěstí zde už zástupy naháčů s vřiskajícími dětmi a otlými tchýněmi nejsou, pouze pár anglických byznysmenů se škaredými manželkami, které sem přivezl jejich francouzský partner, aby si taky užili moře, se kysele dívá na prázdné pláže.

Jedeme tou nejužší a nejklikatější cestou, jakou znám, dál podél pobřeží. Vzpomeňte si, kudy se ve filmech s četníky ze Saint Tropez proháněla jeptiška v otřískaném Citroenu. Okolo leží vinice obklopující velké statky či spíše záměcky. Nabízejí zde víno, ale podle značek aut stojících před

statky docházíme k přesvědčení, že náš sortiment zde nevedou a minimální množství lahví ke koupi se počítá na veletucty. A ostatně my už jsme si víno koupili.

Chvíli ještě jedeme po silničce, lemované hotely a hotýlky, za nimiž tušíme moře. V jednom z těch menších se nakonec zastavujeme na noc. Je to na strmém srázu nad mořem stojící bludiště pokojů, při jehož stavbě zedníkům někdo zatajil, že také existuje něco jako pravý úhel. Náš pokoj má terasu s výhledem na moře, stíněnou stromy a keři s

velkými květy. Ani nevíme, kde to vlastně jsme, v souvislém pásu hotelů, serpentín, palem a promenád se nám nějak nedaří se orientovat. Dojmů je příliš a vše se slévá - dnes toho prostě bylo moc. Chce to vystoupit z auta a procházet se pěšky - na to je člověk stavěný.

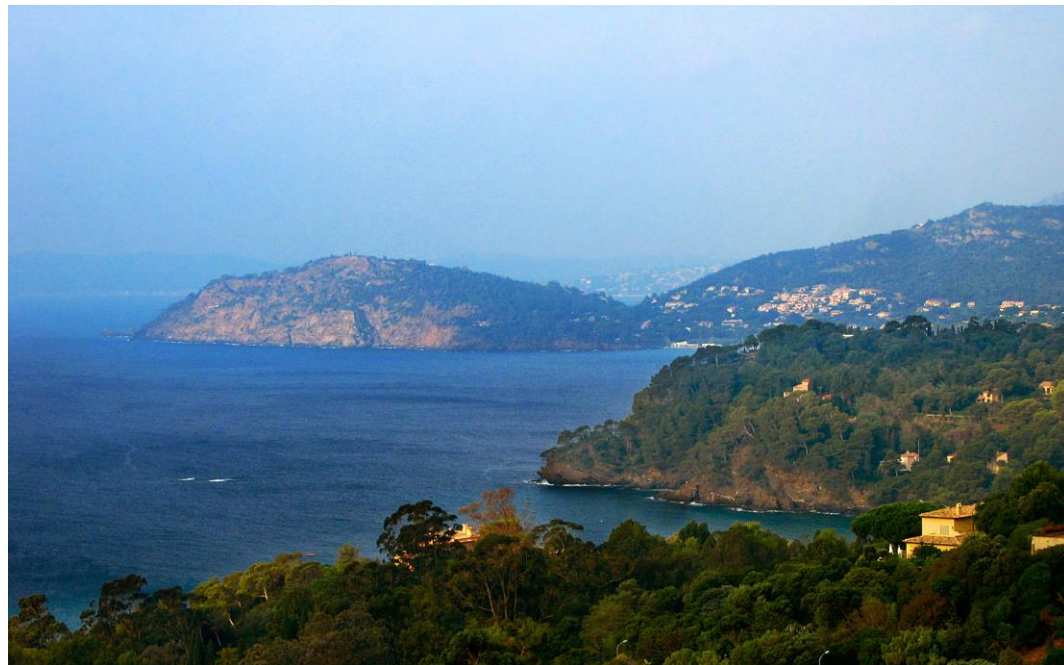
K večeři máme již tradičně sýr, bagetu a víno. Sýr je vynikající: prokazuje svoji silnou osobnost smradem silným a čpavým a stejně odporně i vypadá. Ale když se rozkrojí, chutná jemně a plesnivá

kůrka má tu správnou pikantní chuť. Jasná jednička i po včerejším vynikajícím rochefortu. Víno červené luberonské 2001, suché s arómatem černého rybízu. Není tak dobré jako to včerejší, ale i tak vynikající. Sedíme na terase, popijíme víno a pozorujeme, jak se na moře snáší opar, který pomalu skrývá horizont se světly hotelů, diskoték a promenád.

Saint Tropez

Ráno se budíme celí rozlámaní. Postele nebyly žádný zázrak, snad se mění počasí. Je zataženo a teplo, ale slunce se snaží ranní mlhu rozehnat. Zkouším se za světla trochu zorientovat - vypadá to, že jsme někde před Cavalaire-sur-Mer. Snídani vaříme sami, na šest marmelád zbyly jen vzpomínky, naštěstí je tu prostor na terase. Dovolenou u moře bych tu rozhodně nechtěl trávit. V sezóně

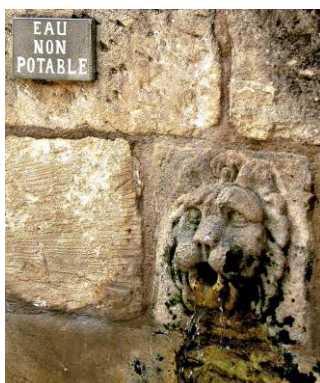
tu musí být šílené vedro a dusno, ale nyní to nemá chybu, jen kdyby se ta mlha zvedla.

Pokračujeme silnicí na Saint Tropez. Exotika - palmy, kaktusy, kvítka i moře, ale bez slunce. V la Croix Valmer odbočujeme na horskou silničku a míříme na Ramatuelle. Krásné piniové háje, vinice a v nich schované vily ... stále bez slunce, škoda. Zato si dále užíváme spoustu zatáček, těch, v nichž se proháněla již zmíněná jeptiška z Četníků. Jedu raději pomalu, co kdyby tu někde byla její následovnice (už jsem chtěl napsat dcera).

Před S. Tropez zastavujeme a jdeme se ještě naposledy podívat na moře. Nic se proti včerejšku nezměnilo, je stále opar, všude prázdko, jen dva homeless balí spacáky v písku a jeden rybář předstírá, že chytá, tak ho Zuzka fotí. Restaurace u pláže mají prostřeno, ale žádné hosty nevidět. Hoteliéři musí mít depku.

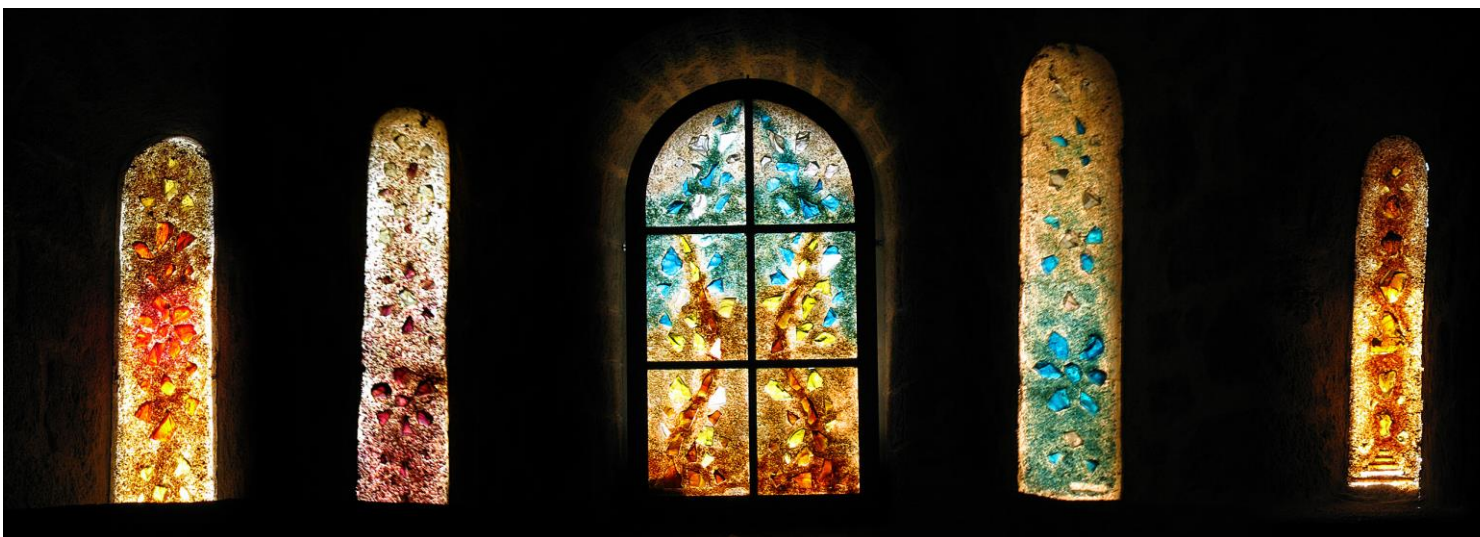
Grimaud

Po D98 - D558 směřujeme do Aups, kde chceme nocovat. Cestou narážíme na Grimaud, kouzelnou vesničku s rozsáhlou středověkou zříceninou templářského hradu. Grimaud je typickým exemplářem village perche čili opevněné vesnice, jimiž je Provence známá, a navíc má i raritu - svůj vlastní přístav. Trávíme zde celé odpoledne. Je tu spousta křivolakých uliček s domy porostlými květy, s barevnými okenicemi a klepadly na dveřích. Prostě zaostalý středověk, ale fotogenický. Docela mě mrzí, že už je pryč (ten středověk myslím), neboť televizní antény mi spolehlivě kazí všechny fotky pokřivených, okrově zbarvených střech, které se mi tak líbí. Turistů je zde málo a tak si na náměstí v klidu dáváme oběd - pomeranče, hrozny a cosi jako pizzu, ale s rybičkou, cibulí a špekem - moc dobré.

Ze zříceniny je nádherný rozhled do krajiny, pokryté vinicemi a piniovými lesy s vilkami. Procházíme se ještě chvíli uličkami a ze zvyku se jdeme mrknout do kostelíku, který vypadá velice staroby-

le, přímo omšele. Uvnitř velké překvapení - ve starých úzkých románských oknech ze 11. století jsou vsazena nádherná moderní okna, neskutečně zářící v panujícím šeru.

Z Grimaud pokračujeme do la Garde-Freinet. Podle bedekru by tu měl být každou středu trh, tak to jdeme omrknout. Trh se nekoná a tak jdeme procházkou na kopec se starou pevností. Postavili ji prý tu kdysi Arabové - alespoň průvodce to tvrdí, ale my jsme kromě skal žádnou pevnost neviděli. Průvodce také tvrdí, že sem zamíří každý absolvent Cambridge, když má čas. Asi žádný z nich zrovna čas neměl, a nejen to, ani z Oxfordu tu právě nikdo nebyl. Vzdělanost zkrátka upadá a absolventi

brněnské university všechno nevytrhnou. Přesto to nebyla zbytečná cesta - Zuzka nasbírala v lese plný sáček velkých jedlých kaštanů.

Mapa ukazovala po cestě spousty dalších pamětihodností, římských vykopávek a lákala k zastávkám, ale dnes jsme už přesycení. Přes Vidauban chceme do Aups, našeho dnešního cíle. Neobejde se bez mazáckého kolečka do les Arcs, které je velmi pěkné, ovšem poněkud mimo naši trasu. Z. opět osvědčila, že je stopro žena a s mapou příliš nekamarádí. Musím však přiznat, že normálně naviguje docela dobře, pokud ovšem právě nedělá něco důležitějšího, což je bohužel dost často.

Projíždíme Lorgues a pokračujeme po silnici lesem, připomínajícím místy křoví. Zdá se mi na něm něco divného. Vrtá mi to hlavou a jdu se kouknout zblízka: jsou to korkové duby a na některých je vidět, že jsem si toho nevšiml první. Zkousím nožem uříznout vzorek špuntu, jde to těžko, ale nakonec se mi to daří. Fakt je uvnitř kůry schovaný korek!

Cesta vede dál krajinou oblých rudých pahorků s háji pinií vypadajícími zdálky jako velké brokolice. Na jednom místě vypadá planina rudých skal s piniemi proti obzoru jako dokonalá replika Afriky. Zastavujeme, abychom se trochu pokochali a africký dojem je stále silnější. Nikde nikdo, jen v dálce kdosi fotí most.

Do Aups dorážíme pozdě odpoledne a ani netušíme, jaké překvapení nás tu čeká. Podle průvodce zde mají být velmi zvláštní lidé - prý se totiž ještě stále živí prací místo toho, aby vysávali turisty. To nás povzbudilo při hledání noclehu. Hned v prvním domě s tabulkou chambre d'hotes jsme se uchytili a dobře jsme udělali. Průvodce skutečně nelhal - např. náš domácí měl stavební firmu a pár pokojů bylo jen na přilepšenou. Ubytování bylo čisté, byla tu i kuchyně a lednička, konečně si můžeme dát chladit bílé víno. A máme i bazén (bohužel voda jen 19 stupňů), který zde není znakem luxusního ubytování, ale nezbytným doplňkem. Z terasy výhled na pevnost či kostel, to zjistíme až zítra. Taky tu je přítelkyně kočka, která se chce hladit, a velký hafan Rex, strašný zbabělec, který se všeho bojí a nejvíc té kočky.

Paní domácí nás mile přivítala a poznala hned, že jsme z Česka, ještě dřív, než jsme se představili. Nakonec z ní vylezlo, že její otec je náhodou Čech. Na ní to tedy moc vidět nebylo, česky rozuměla asi jako já delfínům.

Právě jsem k večeři otevřel láhev bílého k dalšímu ze zdejších plísňových sýrů, když přišel starší pán se ženou a zdraví nás česky. Nevím, kolik je ve Francii Čechů, ale pravděpodobnost, že bychom se mohli potkat, je zcela určitě naprosto mizivá. Příběh pana Poláka by vydal na knihu. První pokus o přechod hranic podnikl v osmačtyřicátém, to mu nemohlo být ani dvacet. Následovala Příbram a uranové doly. V roce 1953 druhý, tentokrát úspěšný pokus. Služba v americké armádě, ale jen krátká, protože se po jedné vydařené pitce s legionáři v Bordeaux probudil v jejich kasárnách a zjistil, že podepsal závazek a příštích pět let bude legionářem. S Cizineckou legií bojoval ve Vietnamu a Alžíru a kdoví kde jinde. Po odchodu do civilu pracoval v závodě na výrobu francouzských nuk-

leárních ponorek a komponent reaktorů. S první ženou měl děti ještě v Alžíru, druhá žena je válečná zpravodajka NBC, kromě Bejrútu a Nicaragui byla i v Praze během šedesátého osmého i při Palachově pohřbu. Povídali jsme si celý večer.

Fromage je sýr

s namalovanými kozami a bocháňky sýrů. Tak se tedy zkusíme p
francouzské sýry vznikají, a nakoupit je přímo na statku. Sýrů m
jsem se ani nepokusil ochutnávat je nějak systematicky. Winston

Ráno bylo krásně navzdory předpovědím pana Poláka, že bude pršet. Po dobré snídani (meruňková a fíková marmeláda) vyrážíme ke kaňonu Verdon, který je jeden z největších na světě a určitě největší v Evropě (aspoň se tak praví v průvodci).

Na kaňon m
ře rozhodně n
nými dubovými
křovisky. Na

du, který má čtyři sta druhů sýrů, nelze vládnout. Ve Švýcarsku, tam je to snadné - to si prostě koupíte ementál. Ale tady ... tak se aspoň snažíme jíst především ty sorty, jež u nás nejsou, a to znamená hlavně sýry kozí. Fromage de chèvre. Odbočujeme tedy, má to být 150 metrů. Kodrcáme se po kamenité cestě mezi políčky, ohraničenými dubovými křovisky a kamennými zídkami. Sem tam vidíme nějakou tu kozu, ale tráva vypadá teď na podzim už dost seschle. Zato bodlákům se tu docela daří.

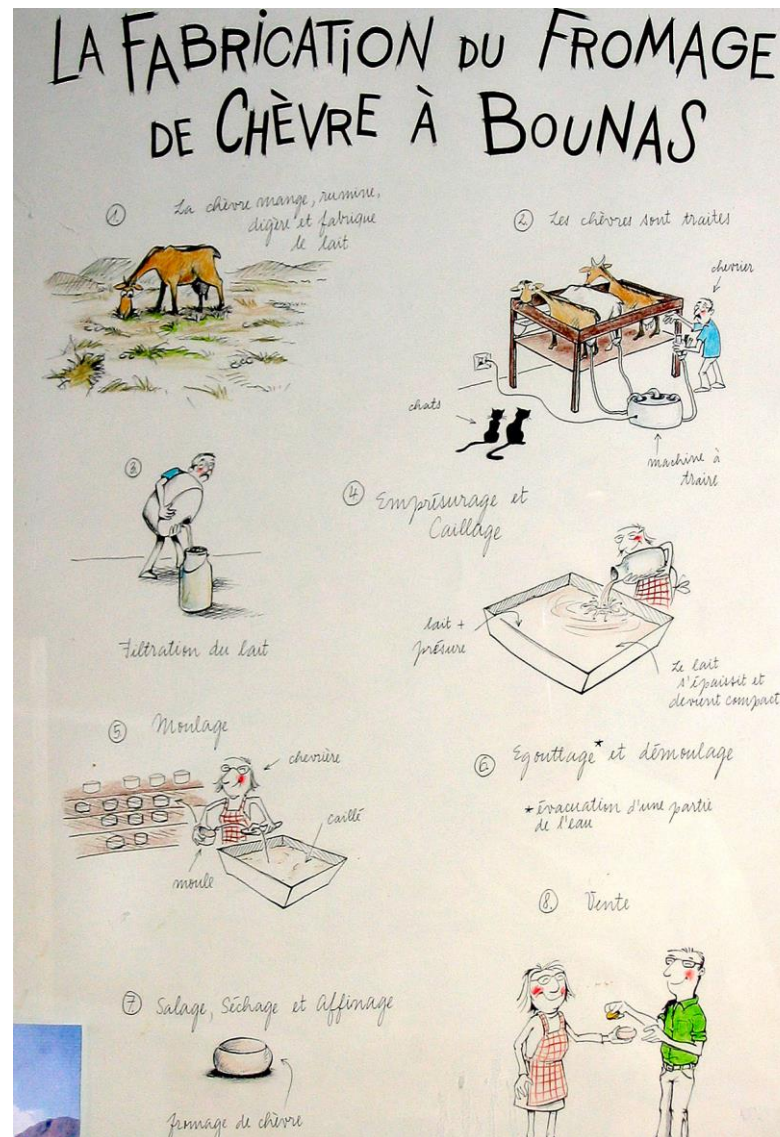
Už si myslíme, že jsme zabloudili, když přijíždíme ke starému kamennému statku rovnou na dvůr. Je tu pár aut - vraků, na nichž si hrají dvě děcka a jeden dospělý(á) neurčitého pohlaví a věku v červené rádiovce. Sýry nevidíme žádné, ale tušíme je velmi výrazně, musí být blízko. O kus dál pod kůlnou zarostlý chlapík něco mezi třiceti a padesáti lety drhne necky. Zavrhuji kontakt s červenou rádiovkou a jdu vyzkoušet svoji francouzštinu na něm. Fromage je jediné slovo, které znám, kromě "dobrý den". Sdělím mu, co chci, dvěma slovy, čímž je zásoba mých francouzských slova vyčerpána. Naštěstí chápe, že nejsem Francouz a je mimořádně bystrý, hned ví, že nestojím o nějaké dlouhé řeči, v poklidu pouští necky a vede nás ke svým sýrům přes dvůr pokrytý kozími bobky. Vidím, že výjimka Bruselu pro francouzské sýraře byla skutečně nutná. Hygieniky by z toho kleplo, na druhé straně proč si dělat hlavu,

když to nikomu neublížilo už tolik století (nepočítáme-li občasný mor, který ostatně vyčistil populaci od méně odolných jedinců).

Chlapík nás vede do magazínu s čistým bílým nablýskaným chladicím pultem, plným bělounkých bochánků sýrů. Vypadají všechny skoro stejně, ale má jich celkem sedm druhů a ještě jeden, který se odlišoval tím, že byl obalený v sušených bylinkách. Chlapík na nás nespěchá, chodí si jak na promenádě a píská si, což je velmi taktní, neboť ticho ve společnosti je zajisté faux-pas a on správně tuší, že s námi moc řečí nenaděla. Nakonec si kupujeme všechny - přesněji od každého druhu pár. Zuzka ovšem nikdy nekupuje zajíce v pytli a proto striktně vyžaduje, aby nám mužík ukázal i kozenky. Dokonce mu to říká - ovšem žádné z těch dvou francouzských slov, která zná zase ona, s kozami nemá nic společného. Přesto se chlapík chytá. Jeho kozy jsou opravdu pěkné, mladé a přítulné.

Malé odbočení: kdybyste náhodou chtěli sýry začít vyrábět, je to naprosto triviální a kromě koz skoro nic nepotřebujete, protože se to dělá podle následujícího předpisu. To "skoro" ovšem znamená, že musíte mít výjimku od Evropské unie.

Sýry, co jsme u něj koupili, byly skutečně skvělé. Kupodivu, všech sedm druhů chutnalo docela rozdílně, i když vypadaly tak podobně. Uložili jsme je do auta a večer pojídali k vínu. V autě zůstaly až do Brna a vytvořily v něm velmi francouzské klima, které bylo cítit dlouho a přemohlo nejen benzínové výpary, ale i vůni levandule natrhané později.

Kaňon Verdon

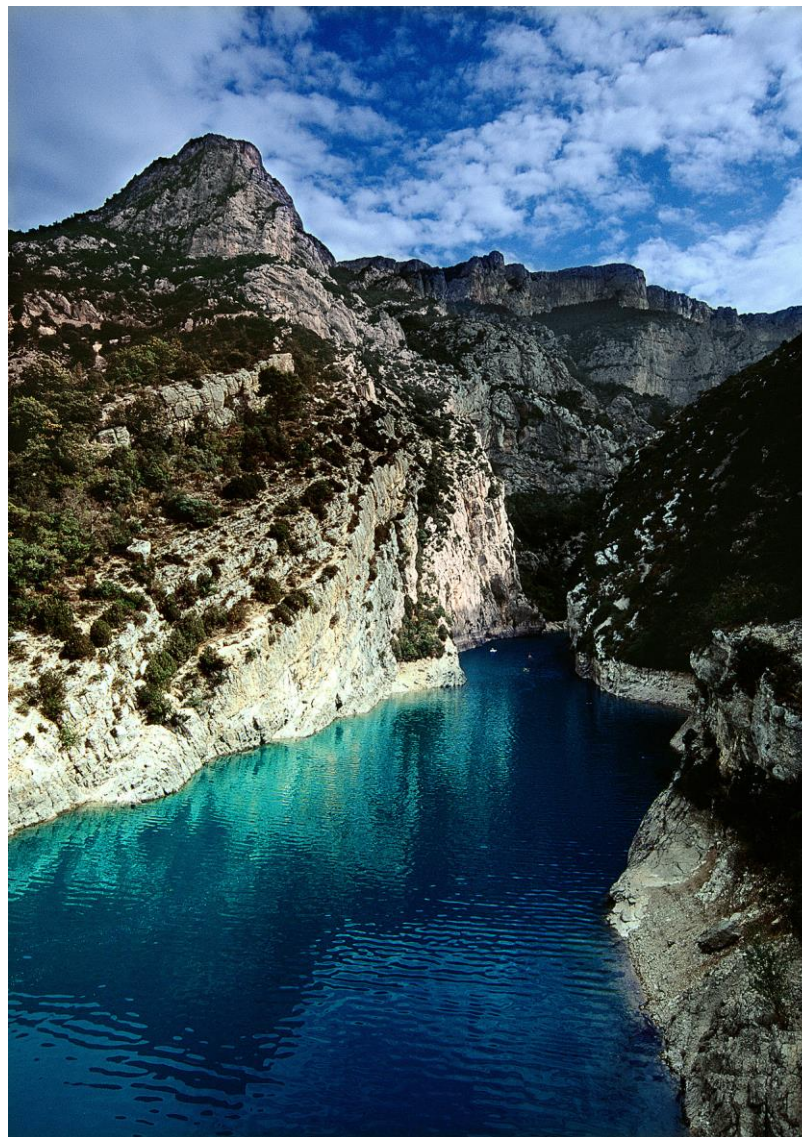

K poledni se obloha začala zatahovat a foukal čerstvý vítr. Ke kaňonu jsme přijeli od přehrady S. Croix, jejíž voda byla pod ústím kaňonu krásně azurově zelená, stejně jako výše v soutěsce. Mohutnost a hloubku kaňonu nejde vylíčit, musí se vidět. Chtěli jsme jej původně objet z jižní strany, tedy po levém břehu. Chvíli jsme se zdrželi ve Aiguines, další z malebných opevněných vesnic, v

této době bez turistů a tudíž velmi příjemné. Z. neodolala a v krámku plném vůní nakoupila fíkový džem a provensálské bylinky.

Jeli jsme dál po uzounké silničce ke kaňonu. Před námi jsme najednou viděli dvě auta blokuující šířku silnice. Asi havárka, říkáme si. Ale kdeže, to jen dva frantíci pocítili potřebu trochu si popovídat. Pokračovali jsme dál, jakmile si všechno řekli, ale ne daleko. Silnice byla totiž přehrazena a dál to nešlo. Cestáři spravovali silnici... No je fakt, že nějaké značky tam byly, ale francouzsky, takže naše smůla.

Vrátili jsme se tedy zpět a objeli kaňon druhou stranou. Výhledy do kaňonu byly úchvatné a pěkné to bylo i v okolí kaňonu. Uviděli jsme také poprvé pole s levandulí. Překvapilo mě, že to, co na

všech fotkách vypadá jako řádky, jsou ve skutečnosti kulaté kopečky levandule, takové bochánky. Chtěli jsme si políčko vyfotit a Zuzka poodešla trochu blíž, když se u nedalekého domku zvedl dědek

a vyrazil k ní. Čekal jsem, zda Z. dostane pár facek nebo jen holí přes zadek, že si to vyfotím. Zlý dědek se však k mému zklamání změnil v hodného dědečka, odvedl Zuzanu ke keříku v rohu pole, na němž jediném mu ještě zbyly květy levandule, všechno ostatní už bylo sklizené. Zuzka si mohla natrhat kytičku, která nám pak voněla v autě celou cestu a bojovala - neúspěšně - s oděrem sýrů až do Brna.

K večeři byl sýr ze včerejška a kozí sýr z farmy, kterou jsme navštívili, samozřejmě bageta, hrozny a červené Coteaux de Pierrevert 2003. Velmi dobré, svěží a suché jen tak akorát.

V Aups mají asi dva kostely, které si konkurují. Soudíme tak podle toho, že každá hodina se odbývá dvakrát po sobě.

Na terase je večer příjemně, docela teplo a přestalo foukat. Jsme ještě plní dojmů z vydařeného dne. Dnes jsme měli štěstí na spoustu milých lidí. Tak třeba paní domácí, která nám dala dobrou snídani. Nebo pána u koziček, na jehož farmu jsme zabočili podle poutače na prodej kozích sýrů. Nejenže mu nevadilo, když jsme na něj mluvili česky (zjistili jsme, že nám to jde mnohem lépe než

francouzština a rozuměl nám zhruba stejně, to znamená, že vůbec), ale prodal nám všechny sýry co měl (tedy přesněji, od každého sýra pár), ale ještě nám své kozičky ukázal a nechal se s nimi vyfotit. Neměl jich moc, jen asi padesát, jestli jsem rozuměl dobře (což znamená, že jich mohl mít taky libovolný jiný počet). Pěkné bylo, jakým rozvážným krokem se po dvoře pohyboval a přitom si zpíval. Ty sýry byly mimochodem vynikající, vydržely až do Brna a jejich vůně v autě ještě déle. Zajímavé bylo i to, na jakém úhoru se kozy pásly. Naštěstí sem ještě nenašly cestu regulativy Evropské unie a její nesmyslné hygienické předpisy.

Dále paní, co prodávala levanduli a tak krásně voněla i s celým krámkem, že prostě hodná být musela. Zuzka se docela divila, když jsem jí vysvětlil, že to namalované prase na vodítku v lese není žertovný obrázek mdlé úrovně, ale prasátko hledá drahocenné lanýže (krámek byl v Aiguines, kde bylo vůbec hezky - rostla tu levandule, měli zde malovanou obecní prádelnu a šikovný malý zámček u starého kostela). Ostatně, Aups je lanýži proslulé. Také dědeček u pole s levandulí patřil nakonec mezi ty hodné, i když to zpočátku na to nevypadalo.

Nesmím vynechat ani Holanďanku, která nám sama od sebe poradila, že kaňon je třeba objíždět v opačném směru a musíme se raději vrátit, neboť za 2 km bude už jen jednosměrka, čímž nám hodně pomohla.

Sillans le Cascade

Dnes jsme si nestanovili žádný určitý cíl, chceme se jen podívat po okolí a užívat si místní atmosféru. Po snídani proto vyrážíme nejprve k vodopádu Sillans le Cascade, jenž nevynechává žádný bedekr. Očekáváme další turistickou atrakci, ale k našemu překvapení tu nikdo není. Vodopád je docela pěkný. Stromy září podzimním sluncem zlatě a rudě. U vodopádu jsou zajímavé vápencové jeskyně s krápníky a brčky, protože však nejsou v uzavřené prostoru, jsou dost, vlastně skoro úplně, poničené. Taky jsou nezvykle špinavé, zablácené a vůbec nějak divné. Pak si uvědomuji, že krápníky vlastně znám jen z našich jeskyní, kde jsou obvykle čisté, bílé a hlavně efektně osvětlené reflektory.

Cotignac

Další naší zastávkou je vesnice Cotignac, starobylá provensálská vesnička připadající nám, navyklým na socialistickou výstavbu, jako z jiného světa. Byla tajemně nádherná už při prvním pohledu shora, když jsme k ní přijížděli. Cotignac je ukrytá pod mohutnou skálou, v níž jsou vyte-

sány schody, sklípky a jeskyně. Hodnou chvíli trávíme pozorováním a fotografováním jejích střech pokrytých taškami, z nichž každá má jinou okrovou barvu, neskutečně krásných ve srovnání s unifikovanými výrobky, které zaplevelily náš stavebniny.

Při bloumání v Cotignac nacházíme stále další pěkná zákoutí, detaily na starobylých vratech a zajímavě se pnoucí kmeny prastarých oliv. Hlavní náměstí je stíněné vzrostlými platany.

Místní, zvyklí na zástupy turistů, jichž tu teď je ale jen pár, si nás vůbec nevšímají. Posedávají ve svých oblíbených hospůdkách, teď konečně volných, popíjejí pastis nebo vínko, a plkají.

Tenhle neuspěchaný způsob siesty se mi vůbec velmi líbí. Stín pod platany láká a tak se přidáváme i my a dáváme si oběd. Francouzi jsou skutečně dobří kuchaři. Máme rybu s pikantní omáčkou a opět se ukazuje, že pojem francouzská kuchyně nejsou jen prázdná slova. Nejsympatičtější je jejich zvyk jíst v poklidu, nespěchat, vždyť je přece siesta.

Entrecasteaux

Po dobrém obědě v Cotignac se ještě vydáváme do Entrecasteaux, další ze známějších vesniček Provence. Cestou jsme párkrát zastavili a fotili zlatě zářící vinice. Cestování na konci podzimu má spoustu výhod. Turistů je málo, místní z nich nejsou nervózní a především je stálé počasí. Slunce

je po celý den dost nízko, takže v krajině jsou plastické stíny a na večerní a ranní světlo není nutno dlouho čekat. Podzimní barvy vinic v nízkém slunci byly nádherné.

Entrecasteaux nás nezklamala. Už jméno, které zní tak francouzsky, dává záruku, že najdeme pravou, starobylou provensálskou vesničku. Entrecasteaux je skutečně malá, zato s velkým a dobře udržovaným zámekem. Kupujeme víno, bagetu a sýr, teď ještě poslat nějaké pohledy. Potíž je v tom, že známky se prodávají jen na poště, která má přirozeně zavřeno. O otevíracích dobách ve Francii by se dal napsat traktát, ale z našeho rozhořčení na francouzskou poštou nás vytrhla parta hrající petangue. Jejich věk byl, jak to kulantně říci, někde mezi důchodem a smrtí, ale spíš to druhé.

Sedli jsme si na lavičku a přestože jsme nebyli na žádném kopci, otevřeli jsme vrcholový kompot, neboť toto byl nesporně vrchol dne. Pozorovali jsme hru asi hodinu. Docela to uměli, koule se jim vždy nakupily okolo košonka a co chvíli museli měřit metrem distance. A to nasazení, prožívali to jak školáci. Hráli nejen chlapi, ale i ženské a rozhodně se nebyly o nic horší. Naprosto dokonalá však byla stará babka, která posedávala opodál na lavce. Když na ní přišla řada, dobelhala se s hůlkou na čáru, nechala si podat kouli, opřela se o hůlku a pak to hodila naprosto profesorsky. Přitom na košonka snad ani nemohla se svými skly dohlédnout.

Večeřeli jsme jako obvykle kozí sýr, bagetu a červené z Corbieres, oblast Languedoc, které bylo skvělé. A po večeři opět přišel pan Polák na kus řeči.

Trh v Aups

Dnes je sobota, zataženo a chladno. Snídáme s mladým párem, který si sem vyjel i s malým kojencem na víkend. Asi už to doma nešlo s tchýní vydržet. Máme bagety a marmeládu z bílých a červených blum.

V sobotu je v Aups tradiční trh. Nenavštívit v Provinci trh by bylo zásadní opomenutí. Na trhu hned mnohem lépe chápete, co to jsou francouzští

zemědělci a co pro ně znamenají tradice. (A taky, proč Francouzi tak lpějí na dotovaném zemědělství. Ostatně, je sympatičtější dotovat zemědělce než korejské automobilky.)

Termíny trhů se pro jednotlivé městečka liší a až dosud jsme na žádný nenarazili. Tento si rozhodně nechceme nechat ujít, už proto, abychom viděli na vlastní oči ty exoty, kteří se stále ještě pokoušejí pracovat a nečekají jen na turisty, jak to tvrdí bedekr. Jsme překvapeni rozsahem i sortimentem zboží na stáncích. Kromě vína, jehož je na to, že jsme ve vinném kraji, na prodej kupodivu dost málo, se tu nabízí hodně zeleniny, ryby (hodně ryb), mušle (hodně mušlí),

Škeble, raci a ráčci v několika provedeních, figurky z opuky (některé hezké, jiné hrozný), keramika teple žlutá a také kombinace s modrou a oranžovou, vařečky z olivového dřeva, fíky, olivy zelené, hnědé, černé, česnekové i slané, med, kaštiny, nugát, olej, nože a nůžky, kabelky, ponožky, květiny, maso, salámy, klobásy, oříšky, šátky a šaty, sýry a chleba, mnoho druhů chleba a sýrů, až oči i chutě přecházejí, a to vše bez Vietnamců (což je ten největší šok a rozdíl oproti Čechám).

vlastně blok voňavého mýdla. Zuzka i já fotíme trhovce s jejich zbožím, ale vůně fotografie zachytit nedokáže. Pak už i my podléháme nabídce a nakupujeme dárky: víno růžové a červené, sýry kozí řádně plesnivé, jeden sýr balený v listech eukalyptu (hodně drahý, ale jak se ukázalo v Brně, hoooodně dobrý), další sýry, kaštiny, fíky, olivy, ponožky ... a taky bagetu a chleba na oběd.

Někteří prodavači si to vychutnávají a prodávají jako o život. Jedním z nejzajímavějších je stánek s kořením. Mají nejen všechny druhy, které známe a jsme schopni si na ně vzpomenout, ale ještě asi dvakrát tolik těch, které neznáme. Taky zde mají mýdlo na sto způsobů, doma dělané a krásně voňavé. Ukázalo se, že i ten kus šedého kamenného patníku, zjevně sloužící k zabezpečení stánku před větrem, je

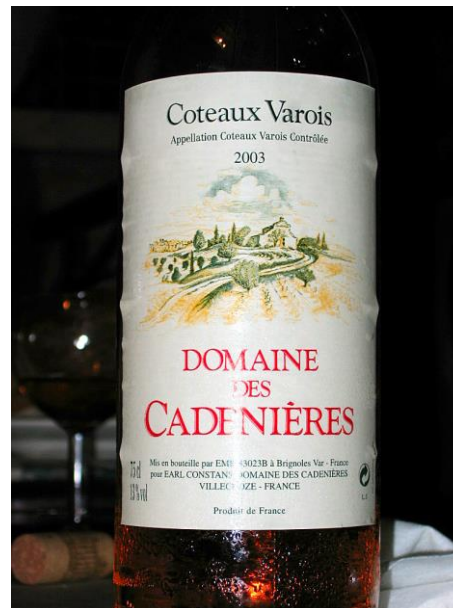
Zbytek dne trávíme u bazénu ve stínu a pak jdeme ještě na krátkou procházku do města. Aups má velmi úzké středověké uličky, domy se kácejí a podpírají se jeden o druhý. Nepořádek po trhu je už uklizen a náměstí vypadá prázdně. Jen okolo kašny se houfují chlapi v zelených mysliveckých bundách, na něž mají navlečené reflexní vesty, aby se nepostříleli navzájem. Začala právě totiž

sezóna divočáků, jejichž lov patří k místním radostem, nemluvě o kulinářských zážitcích po patřičné přípravě úlovku. Každý má flintu, psa nebo párek psů a terénní džíp. Vypadají tak trochu jako parta cestářů v maskáčích. Ostatně, pohled do výlohy místního zbrojírny ukazuje neuvěřitelný sortiment loveckých tesáků, pušek a nábojů, včetně těch, co nápadně připomínají střely dum-dum. Pořádné hračky pro velké kluky.

K večeři máme - jak jinak - sýr z kozí farmy, zase trochu jiný, tužší, zaleželejší a pikantnější. K tomu růžové, které vychlazené bylo velmi lahodné. Večer přišel pan Polák a přinesl pudinkem plněné pusinky, které sám dělal coby slaměný vdovec. Seděli jsme dlouho a dověděli se spoustu zajímavého o Alžíru, Vietnamu, legii i problémech dnešní Francie.

Večer opět vyzvánějí každou hodinu dvakrát. Je to skvěle vymyšleno. Ti nedůvěřiví mohou kontrolovat, zda je vyzvánění správné. A ti, co neumějí rychle počítat, mají vždy ještě druhý pokus. K těm se řadím i já, protože odbíjení mě obvykle tak překvapí, že nedokážu určit, která bije. Taky je to dobré v noci. První zvonění vás probudí a za minutku si spočítáte, kolik hodin je. Jen jsem nezjistil, zda je zvon jen jeden, anebo mají zvony dva a konkurují si. Zvuk mají každopádně stejný.

Mountfuron

Je neděle a my odjíždíme z Aups. Opět se vyhýbáme hlavním tahům, po D9 a D30 do Regusse, Montmeyan, La Verdiere a po D554 na Ginasservis. U Manosque křižujeme dálnici a po D907 pokračujeme směrem k proslulému Roussillonu. Silnice jsou skoro prázdné, jen v horách potkáváme kolonu veteránů a v lese auta lovců, kteří na sebe pokřikují, asi aby zjistili, kolik jich v noci padlo.

Vesničky jsou zde opět natlačené na kopcích a u každé by se chtělo zastavit, ale to bychom museli mít dovolené ještě měsíc. Zajíždíme jen k větrnému mlýnu, který vidíme stát na kopci. Výhled do krajiny je impozantní, ale fičí zde silný vítr – však proto ho tu asi postavili - a pár turistů rychle prchá na oběd do blízké vesničky Mountfuron. Mlýn je krásně zachovalý a kdyby nebyl rotor uvázaný lanem, určitě by se rychle točil. Mám chuť lano odvázat, ale kdo ví, co by se mohlo v mlýně semlít a jak bych ho pak zastavil. Ostatně jistý Španěl to zkoušel a jak dopadl! (Pro ty, kdo to neví: natloukl se pořádně, ale taky se tím na věčné časy proslavil).

Roussillon

V Roussillonu je největší atrakcí okr. Jak se blížíme, půda poznenáhlu červená a skály jsou najednou barevné. Okr se tu vyráběl od nepaměti. Putoval odtud nejen do celé Evropy, vyvážel se i do zámoří. Továrna na okr byla vlastně velká manufaktura, rozložená na svahu v lese (jenž tam kdysi nejspíš nebyl). Soustavou důmyslných kanálků a bazénku protéká ještě dnes voda s pískem obsahujícím okrové barvivo. Nejprve se dekantací oddělil písek a v dalších nádržích různé odstíny okru. Získané frakce se nejprve vysušily, potom vypálily a nakonec rozemlely na prach a přesály soustavou sít. Teprve vypálením při různých teplotách se dosáhlo správných odstínů okru (dodávali jich prý sedmnáct). Soudky s exotickými adresami putovaly po celém světě.

Místo se vyznačovalo další zvláštností téměř neuvěřitelnou: neplatilo se tu za blbost. Průvodkyni totiž stačil jediný pohled, aby seznala, že francouzsky neumíme ani slovo, a pomptně nám účtovala jen polovinu vstupného, když jsme tak ochuzeni o její výklad.

Roussillon je jedna velká reklama na okr. Všechny domy jsou povinně nalíčeny okrem, každý jiným odstínem. Celek působí nádherně, i když trochu připomíná divadelní dekoraci. Všechny barvy jsou zcela přirozené, žádné německé anilínky, které nyní tak

prz ní náš venkov. Turisté to milují a protože je neděle, je zde plno. Hlavní důl na okr je přímo v centru v centru Roussillonu, takové miniaturní Colorado. Dnes už se v něm už netěží okr, ale eura turistů. Praktická rada: až sem přijedete, neudělejte stejnou chybu jako my. Přicházíme totiž až pozdě odpoledne a do dolu už nesvítí slunce, takže barvy nemají patřičnou šťávu.

Z turisty přeplněného Roussillonu raději prcháme do velmi snobského (jak se praví v každém bedekru) Gordes. (Taky vám vadí tlačit se na chodníku se školním výletem? Tak si představte, že jeden zájezd je tvořen třiceti malými černoušky, druhý naopak bílými rošťáky. Každý z nich každý má zmrzlinu, od níž je pořádně zaflákaný, ječí na sebe řečí, které naštěstí nerozumíte, a víří oblaka okrového prachu. Tady někde musí být kořeny inspirace Agathy Christie, když se pustila do vraždění svých Deseti malých černoušků. Ostatně, když školáci vylezli z dolu, barva jejich pleti nešla rozlišit zdaleka tak dobře, jako předtím.)

Už zdálky vypadá (nebo vypadaly?) Gordes krásně a malebně, ale je tu mrak a magické odpolední slunko je v tu ránu pryč, domy jsou náhle šedé a smutné. Fotit nejde a tak jedeme dál, hledat nocleh. Zítra se sem vrátíme.

Jako na potvoru v okolí žádný pension nevidíme. Jedeme až skoro do Cavaillonu a stále nic, teprve v poslední vesničce před městem, v Robion, je cedulka. Přijíždíme k bráně, vybíhá chlapík v kraťasech a spustí na nás perfektní angličtinou. Po předešlých komunikačních nezdarech to považujeme za dobré znamení a bez váhání vjíždíme do dvora. Spíme v pokoji "Sun set", laděném do teple oranžové včetně výzdoby oleji z kalifornské pouště, vlastnoručně namalované pánem domu.

K večeři otvíráme obligátní láhev červeného, je dobré, ale bez výrazného akcentu. Však jsme ho taky dostali na trhu ještě v Aups jako návdavek k našemu nákupu vína do Brna. K tomu dva druhy kozího sýru, jeden obalovaný v bylinkách je spíše krémový a ten druhý tužší, s plesnivou kůrkou, je příjemně pikantní.

Ukazuje se, že Serge (tak se náš dobrý domácí jmenuje) je doktor, a to dosti zvláštní specializace neurobiolog, pracující ve Švýcarsku pro velký farmaceutický koncern. Letos už toho měl ale dost, zatoužil po změně, opustil Basel a s několika kolegy založil v Kalifornii firmu, zabývající se základním výzkumem chemických procesů v mozku a jejich matematickým modelováním. Takže teď pracuje doma, pokud se zrovna nestará o hosty místo své ženy, která je zdravotní sestra a pečuje kdesi o nemocnou matku. Povídáme si o politice, záhadách mozku a spoustě dalších věcí dlouho do večera. Kromě jiného od něj dostáváme několik užitečných tipů na zítřejší program.

Gordes

Dnes je náš poslední den v Provence, zítra se vracíme. Jsme teď v oblasti Luberon, známé nejen skvělým vínem, ale také spoustou turistických zajímavostí a vůbec, je zde pěkně. Krajina je hornatá, přímo z okna vidíme pás skalních bradel, v nichž sídlí nějakí velcí draví ptáci, kvůli nimž je celá oblast přísně chráněná. Vršky jsou pokryty lesem, je tu hodně vinic a i zde se pěstuje levandule.

Ráno je zataženo a celkem chladno. Snídáme na terase - jen čtyři druhy marmelády, zato navíc výborný levandulový med. Levandule je tu ostatně ve všem, v mýdle, medu, v ložnici i v koupelně. Protože není hezky, nespěcháme. Chceme se vrátit znovu do Gordés, ale cestou zastavujeme ještě v muzeu levandule. Zajímavé, vlastně to je museum destilačních přístrojů. Některé jsou universální, na jaře na levanduli a na podzim na švestky a podobné radosti. V místním voňavém obchodě se Zuzka zdržela nějak dlouho, zato máme pár dalších dárků.

Gordes je opevněná vesnička ve středověkém stylu, která se stala oblíbenou lokalitou zbohatlíků a celebrit všeho druhu. Nejkrásnější je z dálky, bohužel dnes je zataženo a tak ji jen projíždíme . Je tu hodně turistů doufajících, že uvidí Bruce Willise nebo jinou celebritu showbyznysu.

Samotné městečko je sice malebné, ale působí jaksi uměle. Všechny rekonstrukce musí být postaveny v originálním stylu. Zvenku musí být ve zdech použity originální kameny z místních lomů. To je velmi nákladné a prvních pár let renovovaný dům připomíná filmové dekorace. Taký tu jsou k vidění takové jakoby kamenné úly nebo lépe kamenná iglů, napodobující nejstarší stavební styl (u nich mercedesy přirozeně neparkují).

Pod Gordes je staré cisterciácké opatství, proslulé Abbaye de Senenque. Sjíždíme k němu serpentinami, začíná drobně poprchávat. V pošmourném počasí vypadá opatství skutečně starobyle a ponuře. Před zašlými budovami jsou záhony levandule, teď je ovšem už sklizená. Aspoň nemůžeme pořídit hrůzně kýčovitě fotky, jaké jsem odsud viděl na internetu od jistého Američana.

V začínajícím dešti pokračujeme k posledními cíli této akce, k Pont du Gard. Cesta vede přes Avignon, město proslulé památkami na éru papežských konfliktů. Nejsme zvědaví na davy turistů a na procházení mezi kavárničkami úzkými uličkami není čas. Zuzka usilovně naviguje a za chvíli jsme ve středu pěší zóny, přestože jsme chtěli toto velké město rychle objet. Naštěstí jsou tady všechny, i ty nejužší, uličky průjezdné, takže se přece jen nakonec dostáváme bludištěm jednosměrek ven.

Pont du Gard

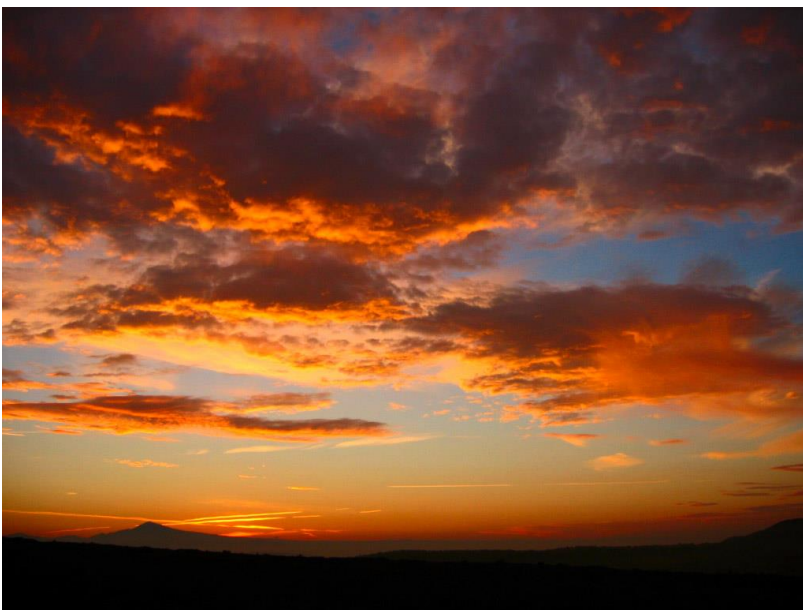
Akvadukt Pont du Gard je oprávněně vyhledávanou atrakcí. Rozsáhlá parkoviště s elektronickými závorami, pokladny, restaurace – na první pohled nepříjemný turistický průmysl, ale asi je to nutnost – funguje vše a parkování je tu rozhodně příjemnější než hledat místo v chaosu á la Praha. Dnes zde je naštěstí jen pár autobusů. Počasí se zlepšilo, k večeru dokonce vysvitlo sluníčko a most, který je dostatečně

daleko od všech parkovišť, je najednou dokonale fotogenický. Stavba je to impozantní - zároveň je to skvělá ukázka toho, jak se může rozum nádherně mýlit a co takový omyl stojí. Míním tím, že akvadukt není jen dokladem stavitelských schopností Římanů, ale i monumentem jejich zaostalosti co se přírodních věd týká. Vždyť jednoduchá štola prokopaná pod řekou by udělala stejnou službu, když už by nezvládli tlakové potrubí.

Serge nám ještě důrazně doporučoval podívat se do městečka Uzes, které je podle něj typickou ukázkou místního koloritu a není přitom příliš zdevastováno turistickým ruchem, ale jen jím projíždíme. Je už skoro večer a musíme najít nocleh. Po setmění se pension hledá fakt blbě. Nakonec končíme v hotelu, který se nám nelíbí a navíc je zbytečně drahý. Postel péruje tak, že jakmile si hodí Zuzka nohu přes nohu, dostávám mořskou nemoc. Naštěstí jde o poslední noc ve Francii a nadto jsme se vybavili sýrem Bleu Breese, hrozny, bagetou a dobrým, i když dražším červeným ze známé oblasti Medoc, které tvoří pěknou tečku za Francií.

Všechno má svůj konec

Ráno je krásné svítání. Vstáváme brzy a abychom se nezdržovali, vyjíždíme bez snídaně a jíme až na dálnici. Po skoro čtrnácti dnech stravování bagetami, kozím sýrem a hrozny v přírodě nebo na verandách pensiónků je sterilní prostředí fast foodu poněkud šokující. Míříme na Grenoble, protože chceme místo po nudné dálnici jet přes Alpy nebo alespoň okolo nich. Je zataženo a chvílemi prší. Cestou ještě několikrát bloudíme, nejvíce v Annecy, to jedeme i kus

opačným směrem, a také v Ženevě, která se nám z auta zdá mimořádně hnusná.

Cesta ze Ženevy na Gex je už zase pěkná, les, mlhy a bohaté podzimní barvy i bez sluníčka. Zajímavé bylo sledovat změnu rázu krajiny a během cesty na sever do hor postupnou proměnu vesnic z poněkud rozevlátého francouzského stylu do pedantského pořádku švýcarského.

U Bresanconu se vracíme na dálnici s tím, že se vyspíme v prvním motelu, na který narazíme. Je však všude obsazeno. Za hranicemi odbočujeme do McDonalda na kávu a jídlo. Jídlo hrůza jako obvykle a dokonce ani kávu nemají, vysedává tu jen pár partiček hlučných výrostků.

Naštěstí nám u pumpy dokázali poradit, kde je nablízku hotel. Konečně někdo umí i jinou řeč než franštinu. V jedenáct jsme v posteli a protože se mi nechce ještě spát, dívám se na detektivku. Východoněmeckou a dokonale strašnou - major Zeman je proti tomu velké umění. Taky to zde nemají s komunistickou minulostí asi zrovna lehké. Hlavně ti západnější Němci, když se musí na takové skvosty dívat, naštěstí jen v televizi.

Ráno si dáváme pořádnou německou snídani, už žádné marmelády, ale salám, uzené a vůbec věci nezdravé a tudíž dobré. Vyrážíme po dálnici směr Norimberk k domovu. Cesta ubíhá pomalu, dálnice jsou plné kamionů, ale po poledni jsme na hranicích a v Česku. Ještě jedno zakufrování, ale o tom raději mlčím, Zuzka nemá ráda, když mluvím o jejích orientačních schopnostech. Skutečnost, že z Rozvadova jsme za chvíli byli v Klatovech a směřovali do Bavorska... no nechme toho.

Do Brna jsme nakonec dojeli. Čekala nás zde výborná večeře, kterou připravila naše ratolest Hanička, měkká postýlka a budík, aby nás druhý den vzbudil pěkně do práce.

Epílog

Takže, jaké to bylo? Nejprve, ještě plný dojmů, jsem se snažil každému vykládat o tomhle i onom, ale teď, když první nadšení vyprchalo, si tuto otázku kladu znovu, jak se probírám tím tisícem fotek, které jsme se Zuzkou udělali a které pomáhají oživit naši paměť. Splnila se očekávání, s nimiž jsme odjížděli? Myslím, že ano. Vína jsme popili v míře přiměřené. Bylo dobré? Velmi, neboť bylo vypito ve správnou chvíli na příhodném místě a v dobré pohodě. A sýry? Znamenité, říkám. A viděli jste ten... ptají se lidé. Tak neviděli jsme vše a mnoho souvislostí nám jistě uniklo. Nebyli jsme u pomníku tohoto ani v rodné chaloupce onoho, dokonce ani v muzeu tam toho velikána jsme nebyli a onen palác jsme minuli. Ale nejeli jsme do Provence, abych si ověřili, že bedekry si nevymýšlejí. Chtěli jsme poznat ducha toho kraje. A zda jsme ho našli? Naštěstí ne! Naštěstí ne, i když jsme ho začínali tušit. Neboť Provence není hora, kterou lze zdolat a odškrtnout si ji jako dobytou. A tak nám každý závan vůně levandule připomene, že Provence má pro nás určitě ještě mnohá krásná místa, mnoho vůní, mnoho vín i sýrů neochutnaných, které na nás trpělivě čekají.

Obsah

<i>Úvod</i>	6
<i>Start!</i>	9
<i>Gorges de l'Ardeche</i>	12
<i>Pont du'Arc</i>	16
<i>Les Baux</i>	20
<i>Na Rivieru!</i>	27
<i>Saint Tropez</i>	32
<i>Grimaud</i>	34
<i>Fromage je sýr</i>	40
<i>Kaňon Verdon</i>	44
<i>Sillans le Cascade</i>	49
<i>Cotignac</i>	51
<i>Entrecasteaux</i>	54
<i>Trh v Aups</i>	58
<i>Mountfuron</i>	63
<i>Roussillon</i>	65
<i>Gordes</i>	70
<i>Pont du Gard</i>	73
<i>Všechno má svůj konec</i>	75
<i>Epilog</i>	77

